

Samenvatting interview Aziza Mayo, 20-1-2023

De laag van het subject is een creërende of scheppende laag. Scheppend in woorden, in gedachten, in het bouwen van relaties. Je brengt jezelf in de wereld door middel van je creaties, in hoe je je uit.

Je doet dat op een manier waarop je je eigen integriteit, de integriteit van de ander en het andere respecteert. Dat is een aspect van volwassenheid.

De subjectwordingsfunctie van het onderwijs gaat over het verlangen om op een volwassen manier in de wereld te zijn, waarin de beweging naar het kunnen scheppen en creëren een wezenlijke is. Dat kan alleen maar met een zekere mate van vrijheid en de beschikking over een instrumentarium om jezelf te kunnen uitdrukken, om vorm te geven, om te creëren. Daarbij hoort ook het ontvangen van scheppingen van anderen.

Op de vrije school start het met het socialisatiedomein. Dat je je opent voor iets nieuws door de ervaring. Er komt iets op je af met de uitnodiging om je ermee te verbinden. Je maakt het tot onderdeel van jou. Het maakt dat je nieuwsgierig wordt naar dingen, dat je wilt ontdekken, begrijpen en beheersen. En dan kom je in het domein van de kwalificatie terecht. En daar zit ook het ontwikkelen van je instrumentarium. Niet alleen om mee te kunnen bewegen, maar ook om zelf te kunnen bewegen. Dit gaat over invoegen in de gebruiken, de tradities, de kennis die er al is en de conventies.

Het opwekken van het verlangen om op een volwassen wijze in de wereld te gaan staan, gaat over de vraag; "hoe ga ik hiermee om, hoe wil ik me hiermee uitdrukken en hoe wil ik hiermee in de wereld zijn?" Dat vraagt om pedagogische interventies zoals onderbreken en vertragen, waardoor het kritische denken wakker wordt. Daarmee krijg je het vermogen om je los te maken van de tradities en de conventies waardoor je er iets van kunt gaan vinden. In de conventies ben je als het ware ingebed. Nu ontstaat er als het ware een afstand tussen jou en het vanzelfsprekende. Dat creëert vrijheid, maar ook onzekerheid. Het vraagt dat je mag gaan varen op je eigen innerlijke kompas. Dat is een kwetsbaar gebied. Een pedagoog kan daarin helpen door sustenance (voeding in de breedste zin van het woord) te verzorgen. En een manier om dat uit te drukken zijn initiatieven om te scheppen. Manieren om initiatieven die vanuit jou komen de wereld in te laten gaan of om jouw unieke antwoord te geven op iets wat vanuit de wereld naar jou toe komt. Dat kun je alleen maar als eigenstandig mens doen, als "agent". Het gaat over de dialoog met de wereld aangaan.

Agency is een karakteristiek van een volwassen manier van in de wereld staan.

R: Wanneer heb je agency in een vak als muziek bereikt?

Een aspect ervan is dat kinderen zelf keuzes mogen maken. De ruimte om vragen te stellen, dat je mag afwijken van het gebaande pad. Wat heb ik nodig om hieraan mee te doen? Dat je zicht hebt op hoe je je instrumentarium kunt inzetten op het proces. Dat vraagt dat je je los kunt maken uit de vanzelfsprekende stroom. En dat je vanuit je eigen kracht kunt deelnemen aan het proces. Dit ontmoet ik, ik heb iets te doen en ik kan iets gaan doen.

Dit aspect heeft veel te maken met de zelfdeterminatie theorie van Ryan en Deci (competentie, verbondenheid, autonomie): zeggenschap, vrijheid en sturing.

Het vraagt ook dat je een growth mindset hebt (Carol Dweck). Dat is een belangrijk aspect van agency, een voorwaarde om te kunnen leren en creërend met het instrumentarium aan de slag te kunnen gaan.

Improvisatie is een ultieme vorm van subjectivatie. Opvallend is dat de jazz ook ontstaan is in een situatie waarin het subject totaal miskend werd.

Om tot improvisatie te kunnen komen is nodig dat je het instrumentarium beheerst, kennis hebt van de tradities, de gebruiken en het verleden, zodat je je daartoe kunt verhouden. Dat je kunt kiezen waar je je invoegt, waar je je afzet of waar je voort bouwt of waar je dingen bij elkaar brengt.

Een voorwaarde hiertoe is dat je je afstemt op jezelf en dat je je afstemt op de buitenwereld.

Presence is een samentrekking van de begrippen present en sensing. Aanwezig zijn en voelen. Open voor dat wat gaat worden. Dat is een soort grondtoon voor wat subject in de wereld zijn is.

Biesta heeft het over drie pedagogische middelen om te helpen in dit proces:

Interruption

suspension

Sustenance

Als instrumentarium om leerlingen op een autonome wijze te laten verbinden met de wereld.

De realiteit van de wereld van nu is niet meer dat wij per definitie zeggenschap hebben over wat er in de wereld van onze kinderen binnen komt. Een stuk van de pedagogische opdracht van deze tijd is dat kinderen gevoed worden door wat er binnen komt en niet overweldigd worden. Er komt zoveel via het hoofd binnen, dus het voelen en willen mag aangewakkerd worden. Als je dat alleen maar doet doe je de kinderen te kort die vanuit het hoofd willen leren.

De negen jaars fase gaat over het jezelf steeds meer als eigenstandig beleven. Ik ben in de wereld, ik ben met de wereld, maar ik ben ook een ik. Dat is een soort voorwaarde om je uniciteit te gaan oppakken als een onderdeel van je instrumentarium. Tot die tijd ben je vooral gericht op je kunnen verbinden, erbij horen en “onderdeel van” zijn. Negen jaar is geen harde scheidslijn.

In de volgende fase ga je zoeken naar wie je bent, waar je bij hoort. Je gaat de onderscheidende en overeenstemmende karakteristieken bestuderen. Je gaat zelf nadenken erover. Hoe verhoud ik me tot bepaalde betekenissen? Het gaat om bij jezelf blijven en verbonden blijven met het geheel.

In de muziek is er sprake van een individuatie proces; vanuit het geheel naar jouw unieke stem en bijdrage in het geheel.